

בבית המשפט העליון

עע"מ 1649/23

עע"מ 6693/22

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

המבקשת: עיריית פתח תקווה

נ ג ד

המשיב: צבי קופל

בקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים מיום 22.1.2023 בת"צ 62323-09-17 שניתנה על ידי כב' השופטת מ' נד"ב

בשם המבקשת: עו"ד אשר אילוביץ'

החלטה

לפניי בקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כב' השופטת מ' נד"ב) בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים מיום 22.1.2023 בת"צ 62323-09-17, בה נקבע כי שכר הטרחה שישולם לבא כוח המשיב יעמוד על 3,071,764 ש"ח והגמול שישולם למשיב יעמוד על 316,725 ש"ח. כן נקבע כי בשלב הראשון (ועד להכרעה בערעור שהגישה המבקשת על פסק דינו של בית המשפט המחוזי עצמו), על המבקשת לשלם 75% משיעור שכר הטרחה והגמול שנקבעו.

רקע והשתלשלות העניינים

1. בשנת 2017 הגיש המשיב (שיכונה להלן גם: התובע הייצוגי) בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד המבקשת – עיריית פתח תקווה, וזאת בטענה כי האחרונה גובה מתושביה תשלומי ארנונה ביתר, לפי תעריפים שאינם מוצמדים למדדים שליליים (להלן: בקשת האישור). הואיל ובאותה עת הייתה סוגיה זו תלויה ועומדת בפני בית משפט זה בתיק אחר בו הועלו טענות דומות (בר"מ 6878/17 עיריית ראשון לציון נ' נחום) (להלן:

עניין נחום)), הוחלט ביום 18.12.2017 לעכב את ההליכים בבקשת האישור עד להכרעת בית המשפט העליון בסוגיה.

2. ביום 6.5.2020 ניתן פסק דינו של בית משפט זה בעניין נחום, ובו נדחתה הטענה כי אין להתחשב במדר שלילי בקביעת סכום הארנונה כאשר התוצאה היא שסכום הארנונה לתשלום פוחת מקרן חוב הארנונה. בעקבות זאת ובהסכמת הצדדים, אישר בית משפט קמא ביום 7.12.2020 את בקשת האישור, ומינה מומחה מטעמו (להלן: המומחה) לצורך כימות סכום ההשבה לחברי הקבוצה.

3. לאחר הגשת חוות דעת המומחה, קיבל בית משפט קמא ביום 20.6.2022 את התביעה הייצוגית. בפסק הדין נקבע כי סכום ההשבה על פי חוות דעת המומחה עומד על סך של 15,836,267 ש"ח (להלן: סכום ההשבה). בנוסף, הורה בית המשפט לצדדים להגיש טיעונים ביחס לגובה הגמול ושכר הטרחה שישולמו לתובע הייצוגי ולבא כוחו.

4. המבקשת הגישה ערעור על פסק דין זה ולצדו בקשה לעיכוב ביצוע (עע"מ 6693/22. יצוין כי ערעור זה עודנו תלוי ועומד). ביום 2.11.2022 ניתנה החלטת השופטת ד' ברק-אור בבקשה לעיכוב ביצוע, בה נקבע כי בהיעדר התנגדות מצד המשיב, יעוכב באופן חלקי ביצוע פסק הדין כך שהמבקשת תשיב בשלב זה לחברי הקבוצה סכום של 12,020,715 ש"ח בלבד (שהם כ-75% מסכום ההשבה) (להלן: ההחלטה על עיכוב ביצוע פסק הדין העיקרי). תשלום יתרת סכום ההשבה עוכב עד להכרעה בערעור.

5. ביום 22.1.2023 ניתנה החלטת בית משפט קמא ביחס לשיעור שכר הטרחה והגמול שישולמו לתובע הייצוגי ולבא כוחו. בהחלטתו, בחן בית המשפט את השיקולים השונים אותם יש להביא בחשבון בקביעת הגמול לתובע הייצוגי ושכר הטרחה לבא כוחו; וכן עמד על הפסיקה המנחה.

ביישמו שיקולים אלה על ענייננו, ציין בית המשפט כי התועלת שהביאה התביעה הייצוגית לחברי הקבוצה היא רבה מאוד. זאת בשים לב לכך שתושבי פתח תקווה זכו להשבה מלאה של סכומי היתר שנגבו מהם; ובהתחשב בעובדה שבעקבות הגשת התביעה תיפסק גם גבייה עתידית ביתר.

בנוסף, בית המשפט נתן דעתו לעלויות ולסיכונים שנטלו על עצמם התובע הייצוגי ובא כוחו בהגשת התביעה. הוא ציין לעניין זה כי הגשת בקשת האישור וניהול ההליך הצריכו השקעת זמן ומשאבים. כן צוין כי התובע הייצוגי ובא כוחו נשאו בסיכון

שהתביעה תידחה והם יחויבו בהוצאות. זאת בשל אי-הוודאות ששררה בעת הגשת בקשת האישור ביחס לעילת התביעה, ובהתחשב בכך שבאותה עת היו פסיקות סותרות של הערכאות המבררות. מטעם זה אף צוין כי אין ממש בטענת המבקשת כי מדובר ב"שדה חרוש". בית המשפט הוסיף וציין כי התביעה הייצוגית במקרה זה היא אומנם תביעת המשך של תביעה ייצוגית קודמת שהוגשה נגד המבקשת (ת"צ 32239-05-13 גרטנר נ' עיריית פתח תקווה (להלן: עניין גרטנר)). ואולם, מאחר שהמבקשת המשיכה בגבייה הבלתי חוקית גם לאחר מכן, לא היה מנוס מהגשת התביעה הנוכחית כדי לתבוע השבה לגבי התקופות שלאחר הגשת התביעה בעניין גרטנר. עוד צוין כי בהליך הנוכחי מונה מומחה מטעם בית המשפט, והדבר דרש עבודה ובדיקה נוספת מטעם התובע הייצוגי ובא כוחו.

לבסוף, התייחס בית המשפט גם לשיקולים של הכוונה ציבורית. הוא ציין כי התביעה הייצוגית דנן, ביחד עם התביעות בעניין נחום ובעניין גרטנר, הביאו בסופו של דבר לקביעת הלכה על ידי בית המשפט העליון, שעניינה הצמדה שלא כדין שאינה מתחשבת במדד שלילי בחיוב ארנונה. עוד צוין כי התביעה נוהלה בצורה יעילה והוגנת; והביאה להגשמת מטרות חוק תובענת ייצוגיות, התשס"ו-2006, ובהן אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו.

לאורם של שיקולים אלה, קבע בית משפט קמא את שכר הטרחה כדלקמן: על סכום של עד 5,000,000 ש"ח מסכום ההשבה ישולם שכר טרחה בשיעור של 20% בתוספת מע"מ; ועל כל סכום מעל 5,000,000 ש"ח, ישולם שכר טרחה בשיעור של 15% בתוספת מע"מ. בהתאם, הועמד שכר הטרחה לבא כוח התובע הייצוגי על סך של 3,071,764 ש"ח כולל מע"מ. כן קבע בית המשפט כי הגמול לתובע הייצוגי יעמוד על סך של 316,725 ש"ח.

עם זאת, לנוכח ההחלטה על עיכוב ביצוע פסק הדין העיקרי, קבע בית המשפט כי בשלב הראשון תשלם המבקשת שיעור של 75% בלבד משכר הטרחה והגמול שנקבעו באופן הבא:

(-) ביחס לגמול – 75% מהסכום שנקבע, שהם 237,543 ש"ח, ישולמו בתוך 14 ימים ממועד מתן ההחלטה;

(-) ביחס לשכר הטרחה – 75% מהסכום שנקבע הם 2,308,823 ש"ח. מחצית מסכום זה תשולם לבא כוח התובע הייצוגי בתוך 14 ימים ממועד מתן ההחלטה.

המחצית השנייה תשולם בתוך 14 ימים ממועד השלמת החיובים שהוטלו על המבקשת בפסק הדין, ולאחר שהצדדים יצהירו כי מלוא סכום גביית היתר הוחזר לחברי הקבוצה ויינתן אישור בית המשפט.

בית המשפט הוסיף וקבע כי הצדדים יעדכנו אותו בדבר פסק דינו של בית המשפט העליון בערעור, ולאחר מכן יינתנו על ידי הוראות ביחס ליתרת הסכום (25%) של הגמול ושכר הטרחה.

6. על החלטה זו הגישה המבקשת ביום 27.2.2023 ערעור לבית משפט זה. בהמשך, הגישה המבקשת ביום 14.3.2023 בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה – היא הבקשה שלפניי. יצוין כי כפי שעולה מהבקשה, המבקשת טרם העבירה למשיב ולבא כוחו את הסכומים הראשוניים אותם קבע בית משפט קמא שעליה לשלם בתוך 14 ימים ממועד מתן החלטתו (קרי, עד ליום 5.2.2023).

טענות המבקשת

7. לטענת המבקשת, מתקיימים בענייננו שיקולים המצדיקים לעכב את ביצועה של החלטת בית משפט קמא לעניין הגמול ושכר הטרחה. ראשית, נטען כי סיכויי הערעור להתקבל טובים. לגישת המבקשת, היה על בית משפט קמא לפסוק גמול ושכר טרחה בשיעורים נמוכים בהרבה משפסק, וזאת בשל מספר נימוקים. בין היתר, נטען כי במסגרת בירור בקשת האישור והתביעה הייצוגית לא נערכו חקירות, הוסכם על מינוי מומחה משותף, ואף הוסכם על הקפאת ההליך עד להכרעת בית המשפט העליון. כן נטען כי לא מדובר בהליך תקדימי ופורץ דרך, שכן הוגשו באותה עילה בקשות קודמות רבות לאישור תביעות ייצוגיות ולכן מדובר ב"שדה חרוש". עוד טוענת המבקשת כי מדובר בתביעת המשך לתביעה שהוגשה בעניין גרטנר, אשר גם בה ייצג בא כוח המשיב, ולכן הגשתה וניהולה של התביעה הנוכחית לא דרשו ממנו משאבים רבים. היא מוסיפה גם כי התביעה לא קידמה אינטרס ציבורי משמעותי, שכן בסופו של דבר, ההכרעה בה התבססה על קביעות שניתנו במסגרת פסקי דין קודמים שניתנו בעניין נחום ובעניין גרטנר. כמו כן, נטען כי שיעורי הגמול ושכר הטרחה שנקבעו אינם עולים בקנה אחד עם הפסיקה לפיה יש לנהוג במשנה זהירות בכספי הציבור המשולמים כגמול ושכר טרחה, ולאזן בין עניינו של התובע המייצג לבין האינטרס הציבורי.

שנית, טוענת המבקשת כי מאזן הנוחות נוטה לטובתה. זאת בשל הקושי הרב להשיב את המצב לקדמותו ככל שישולמו הסכומים הגבוהים שנפסקו כגמול ושכר טרחה

למשיב ולבא כוחו. המבקשת סומכת טענתה זו על העובדה שהמשיב הוא אדם פרטי ובא כוחו הוא משרד עורכי דין פרטי, ולכן לשיטתה אין ודאות כי הם יוכלו להשיב את הסכומים הגבוהים שנפסקו לזכותם.

דיון והכרעה

8. דין הבקשה להידחות אף מבלי להידרש לתשובת המשיב. כידוע, אין בהגשת ערעור כדי להצדיק את עיכוב ביצועו של פסק הדין עליו מערערים (תקנה 42 לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000). על המבקש לחרוג מכלל זה מוטל הנטל להוכיח כי סיכויי הערעור להתקבל טובים וכי מאזן הנוחות נוטה לטובתו, במובן זה שדחיית הבקשה תגרום לו נזק בלתי הפיך או שיהיה קושי ממשי להשיב את המצב לקדמותו במקרה שיתקבל הערעור. בין שיקולים אלה מתקיים יחס של "מקבילית הכוחות", ואולם מקובל לראות בשיקול של מאזן הנוחות כבעל "מעמד בכורה" (ראו, למשל: ע"מ 368/19 כהן נ' וועדת הערר המחוזית לתכנון ובניה חיפה, פסקה 5 (10.4.2019) (להלן: עניין כהן); ע"מ 8392/20 טיפול נמרץ חיות בע"מ נ' ועדת מכרזים מרחבית מחוז חיפה, פסקה 5 (12.7.2021) (להלן: עניין טיפול נמרץ); ע"מ 6937/22 בית חב"ד שכונת רחובות ההולנדית שע"י צעירי אגודת חב"ד נ' דונגי, פסקה 6 (2.11.2022)).

זאת ועוד, כפי שקבע בית משפט זה לא אחת, כאשר מדובר בבקשה לעיכוב ביצוע של פסק דין המטיל חיוב כספי, נוטה בית המשפט שלא להיעתר לבקשה אלא במקרים חריגים. זאת, שכן במקרה הרגיל ביצוע החיוב הכספי לא יביא לנזק בלתי הפיך. כן נקבע כי הדברים נכונים ביתר שאת כאשר מדובר בשכר טרחת עורך דין והוצאות משפט. על כן, על המבקש לעכב חיוב כספי בכלל, ותשלום שכר טרחה והוצאות בפרט, מוטל נטל כבד להוכיח כי ככל שתידחה הבקשה ייגרם לו נזק בלתי הפיך או שהוא יעמוד בפני קושי ממשי להשיב את המצב לקדמותו אם יתקבל הערעור – למשל במקרה שלא יוכל להיפרע את כספו בחזרה (ראו: ע"מ 8415/17 עיריית גבעתיים נ' יעקבי, פסקה 14 (26.11.2017); עניין כהן, בפסקה 6; ע"מ 93/20 עיריית מודיעין-מכבים-רעות נ' שדה, פסקה 3 (6.1.2020); ע"מ 4006/20 עיריית חיפה נ' מוניות גרין ליינ בע"מ, פסקאות 12-11 (15.7.2020); ע"מ 4190/21 אסכאפי נ' הועדה המקומית לתכנון פרדס חנה (5.7.2021); עניין טיפול נמרץ, בפסקה 5; ע"מ 6729/21 סקוברוניק נ' מדינת ישראל – משרד התחברה, פסקה 5 (11.10.2021)).

9. אינני סבורה כי המבקשת עמדה בנטל המוטל עליה. כל שטוענת המבקשת הוא כי מאחר שמדובר בסכומי כסף גבוהים, ובשים לב לעובדה שהמשיב ובא כוחו הם אנשים

פרטיים – יהיה לה קושי רב לגבות מהם את הכספים שישולמו אם יתקבל הערעור. ואולם, טענות אלה נטענו בעלמא, מבלי שהוצגה כל תשתית ראייתית, ולו מינימאלית, המוכיחה כי אכן יהיה קושי להיפרע מהמשיב ומבא כוחו את הכספים שישולמו אם הערעור יתקבל. כך, מלבד טענות כלליות לפיהן המשיב הוא אדם פרטי ובא כוחו הוא משרד עורכי דין פרטי, לא העלתה המבקשת כל טענה קונקרטית ביחס למצבם הכלכלי של השניים וממילא לא הציגה כל אסמכתאות לעניין זה.

אכן, סכומי הכסף אותם על המבקשת לשלם למשיב ולבא כוחו אינם מבוטלים. עם זאת, אינני סבורה כי יש בטענה זו לבדה כדי להצדיק את עיכוב הביצוע המבוקש (ראו והשוו: ע"מ 7099/20 עיריית טירה נ' נאסר (10.11.2020)). האמור נכון ביתר שאת בהתחשב בכך שבית משפט קמא הורה למבקשת לשלם רק 75% מסכומי הגמול ושכר הטרחה שנפסקו; וביחס לתשלום שכר הטרחה אף קבע כי בשלב הראשון תשלום רק מחצית הסכום האמור. משאלה פני הדברים, יש לדחות את הבקשה לעיכוב ביצוע אף מבלי להידרש לסיכויי הערעור.

10. עוד יש לזקוף לחובת המבקשת את העובדה שהבקשה לעיכוב ביצוע הוגשה בשיהוי משמעותי, כאשר בזמן זה היא עשתה דין לעצמה ונמנעה מלקיים את החיובים שהוטלו עליה. כך, חרף קביעת בית משפט קמא לפיה עליה לשלם למשיב ולבא כוחו חלק מהסכומים שנפסקו לזכותם עד ליום 5.2.2023 – נמנעה המבקשת מלעשות כן. לא זו אף זו, גם במועד הגשת הערעור ביום 27.2.2023, לא מצאה המבקשת לנכון להגיש בקשה לעיכוב ביצוע החיובים שהוטלו עליה. רק ביום 14.3.2023 – בחלוף למעלה מחודש מהמועד בו היה עליה לשלם למשיב ולבא כוחו – נזכרה המבקשת להגיש את הבקשה דנן. גם בטעם זה יש כדי לחזק את המסקנה כי יש לדחות את הבקשה.

11. אשר על כן, הבקשה נדחית. משלא התבקשה תשובה – אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"א באדר התשפ"ג (14.3.2023).

ש ו פ ט ת